

?De la Gramola de l'Edén al Jamboree

«Mai com fins ara l'escena catalana de jazz havia estat tan prolífica i havia tingut tants festivals a l'abast»

La Guerra Civil va estroncar la vida i la carrera de nombrosos músics i artistes catalans.

La repressió exercida pels vencedors va imposar un clima de por especialment accentuat a les zones que havien estat fidels a la República i l'establiment d'una rigorosa censura va condicionar el panorama musical de Barcelona, on el jazz s'havia desenvolupat al llarg dels últims anys. Aquest és el context en què es desenvolupa la primera novel·la del músic i compositor malgratenc Josep Busquets, *La gramola de l'Edén* (Grega, 2017), guanyadora del V Premi Gregal i finalista del Ramon Llull 2016. Una obra amb banda sonora, exquisida per com està escrita i descrita, que vaig tenir el plaer de presentar fa uns dies al Sis-b, un fantàstic local de jazz a Malgrat de Mar que programa cada setmana música en viu sota la diligent batuta d'en Guillem.

La Barcelona dels anys 30 era la capital del jazz del sud d'Europa. La ciutat vivia una ebullició de locals i músics, tant d'artistes catalans com internacionals, sobretot vinguts dels Estats Units. Des de la primera jazz-band que va actuar al Principal Palace el 1920 fins a les desenes de cabarets i music-halls que s'havien instal·lat al voltant de les Rambles i al barri xino: Edén Concert, Excelcior, La Criolla, Hot Club, etc. L'escena de la Barcelona més canalla reunia músics de jazz, prostitutes, boxejadors i gent de mala vida, tal com descriu en una apassionant crònica l'editor discogràfic Jordi Pujol Baulenas a *Jazz en Barcelona 1920-1965* (Almendra Music, 2005).

Les vel·leïtats anticapitalistes dels anarquistes i la dictadura franquista van convertir el jazz en una música proscriu. Tal com escriuen algunes cròniques de la postguerra, l'ortodòxia ideològica franquista, l'enèrgic nacionalisme i el catolicisme més rígid van exercir sobre el jazz una persecució que va acabar amb la seva prohibició als clubs i emissores de ràdio. Una censura equiparable a la que va patir la Nova Cançó però de la qual no s'ha parlat gaire. Precisament, el pianista de jazz i arranjador Francesc Burrull, a qui la Generalitat concedirà la Creu de Sant Jordi després d'una campanya popular, és un viu exemple de la nostra història musical recent.

Al cap de 80 anys, Barcelona continua relegant el jazz com a música minoritària i resistent en locals històrics. El Jamboree de la plaça Reial programa concerts diàriament a càrrec de Pere Pons, "L'home del jazz". És una de les principals referències dels jazzmen barcelonins, l'olla a pressió que demostra cada nit la quantitat, diversitat i qualitat del panorama català. Poca gent ho ha valorat però les produccions jazzístiques catalanes van assolir la darrera temporada la xifra històrica de 200 referències -un 50% més que l'any anterior-, editades per multitud de petits segells o els propis músics i llançades al mercat a través de CD físics i digitals.

Mai com fins ara l'escena catalana de jazz havia estat tan prolífica i havia tingut tants festivals a l'abast. La producció jazzística catalana és exhuberant gràcies sobretot a la tasca ingent de tres escoles superiors (L'Aula, Taller de Músics i Esmuc), que inunden el mercat de músics professionals i que garanteixen produccions intergeneracionals i internacionals, entre músics d'aquí i vinguts d'arreu del món. Barcelona torna a ser capital del jazz, per la creació, per la formació i per la voluntat d'esdevenir eclosió de llibertat creativa i intercanvi musical. Però, on està el públic? I els mitjans de comunicació? El jazz també ens farà més lliures, l'esperança d'aquells que

tiraven 5 cèntims a la gramola de l'Edén...